

**ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
ZÁKLADNÍ ŠKOLA BYSTRÉ, 24 ŠKOLNÍ, BYSTRÉ
569 92
9.ROČNÍK**

JAN JUKL

Anna Eisnerová

ŠKOLNÍ ROK 2020/21

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem řádně uvedla

Děkuji za pomoc při zpracování tématu paní učitelce Divoké, panu Dittrichovi a mé rodině.

V Bystrém dne 21.5. 2021

1 Obsah

Obsah

1	Obsah.....	1
2	Úvod.....	2
3	Jan Jukl.....	3
4	Ohlédnutí do historie.....	4
	4.1 První světová válka.....	4
	4.2 Bystré za 1. světové války.....	4
	4.3 Námořnictvo.....	4
5	Meziválečná doba.....	6
	5.1 Rok 1928.....	6
	5.2 Rok 1931-37.....	6
	5.3 Rok 1938.....	6
6	Druhá světová válka.....	8
	6.1 Bystré za 2.sv. Války.....	8
	6.2 Vězení v Brně.....	9
	6.3 Život v koncentračním táboře.....	9
7	Konec války v Bystrém.....	12
8	Závěr.....	13
9	Zdroje.....	14

2 Úvod

Toto téma jsem si vybrala proto, že si myslím, že by se měl každý zajímat o minulost své rodiny. Také bychom se měli všichni poučit z minulosti, aby se neopakovaly hrůzy, co museli lidé prožívat. Nebylo to zase tak dávno, co zde zuřily obě dvě světové války.

Doufám, že najdu velmi zajímavé věci o mé rodině. Odkud pochází, co zažili a co dokázali. Zaměřuji se hlavně na mého prapradědečka. Často mi o něm povídala babička. Jeho jméno vídám ve škole a v této práci vám ho představím.

Zjistím, kde bojoval za 1.světové války. Co dělal v Bystrém v době mezi válkami, a jak prožil začátek 2.světové války. Seznámím vás s jeho dopisy z koncentračního tábora a bohužel i s jeho tragickým osudem.

3 Jan Jukl

Narodil se 27. prosince 1891 v Bystrém. Jako jeho otec i on byl vyučen obuvníkem. Měl mladšího bratra Josefa. I on šel na vojnu a bojoval za Rakousko-Uhersko. Když se po válce vrátil, vzal si Annu Ditrichovou a měli spolu čtyři děti Břetislava, Slávka, Vlastu a Jarmilu. Dospělosti se dožili jen tři. Břetislav umřel v zatáčce pod Nedvězím. Zemřel, protože se vyboural na kole. To byla velká rána pro celou rodinu.

Na začátku 2. světové války se stal starostou. Po nějaké době byl Jan Jukl odveden Gestapem a o vše se musela starat jeho žena. Věděla o něm jen díky dopisům. Když válka skončila, čekala, že se její muž vrátí a že zase budou spolu. To se ale nikdy nestalo. Ale jeho odkaz žije stále v tomhle městě, i když ho na první pohled nevidíme.[5]

4 Ohlédnutí do historie

Nejprve se chci ohlédnout do historie, abychom lépe pochopili dědečkův život.

4.1 První světová válka

Rakousko-Uhersko vyhlásilo dne 28. července 1914 Srbsku. Česká republika patřila pod Rakousko-Uhersko, proto za něj i bojovala. Většině se to nelíbilo. Státy Německo, Rakousko a Itálie tvořili Trojspolek a Velká Británie, Francie a Rusko Dohodu. Válka skončila 11.11. 1918. Po válce vzniklo samostatné Československo.

4.2 Bystré za 1. světové války

Z Bystrého narukovalo celkem 450 mužů, 88 z nich se už nikdy nevrátilo domů. Ve škole se místo učení začali vyrábět věci potřebné na frontu. Byl zaveden i lístkový seznam. Ženy museli nahrazovat muže. Z bysterského kostela bylo odvezeno 5 zvonů.[1]

4.3 Námořnictvo

Jan Jukl sloužil od samého začátku války u rakouského námořnictva. Jeho otec se o něj i o jeho bratra bál. Měl strach, že se jeho synové utopí, protože nikdy neviděli moře. Jan sloužil na válečném křižníku Babenberk, který byl součástí válečné flotily POLA v Jaderském moři. Byl součástí vzpoury proti velení. Připojilo se i 40 dalších lodí. Žádali ukončení války. Vzpoura byla však potlačena.

Jan Jukl se do Bystrého vrátil v roce 1919. [1,3]

5 Meziválečná doba

Když se po válce vrátil, začal být velice činný. Po válce se moc nedařilo obuvníkům, a tak mu radnice nabídla práci v hospodě na radnici. Byl také knihovníkem a členem hasičského sboru. Dokonce hrál i v místním divadle. [2,3,4]

5.1 Rok 1928

V roce 1928 se rozhodovalo o stavbě Sokolovny. Ve stavebním odboru byl i Jan Jukl. V tento rok se začala naše Sokolna stavět. Jan Jukl miloval divadlo a také v pár divadelních hrách hrál. Proto chtěl, aby byla Sokolovna postavena rychle. Když měl čas i on sám, přidal ruku k dílu. [4]

5.2 Rok 1931-37

V roce 1931 se konaly volby do zastupitelstva. Jan Jukl kandidoval za stranu Československých národních socialistů. Nakonec se stal jedním ze zastupitelů. Byl zvolen do školní rady. Později byl i zvolen prvním náměstkem. [2,3]

5.3 Rok 1938

Když se sčítaly hlasy, zjistilo se, že některé kandidátky byly neplatné, a proto bylo sčítání přerušeno. Toto sčítání měl na starost komisař z Poličky. Jan Jukl i on se začali hádat. Jukl vyhrál, ale to mu komisař nikdy neodpustil. V tuto chvíli si Jan Jukl udělal nepřítele. Jan Jukl byl zvolen 28.července starostou města Bystrého. Jukl se stal prvním národně socialistickým starostou v Bystrém. Nesl ale i tíhu toho, že si Hitler brousil zuby na ČR.

V květnu a pak i v září byla vyhlášena mobilizace. I bysterští občané byli připraveni chránit svou zemi. Této příležitosti se bohužel nedočkali. 30. září byla uzavřena Mnichovská dohoda. 15.-16.března byl vyhlášen Pro-

tektorát Čechy a Morava a nad Českem se začala stahovat mračna. Nikdo nevěděl, co je bude čekat. Všichni měli strach. Nikdo nevěděl, komu může a nemůže věřit. Kvůli udavačům a kolaborantům. [2,3,5]

6 Druhá světová válka

Začala, když Němci napadli Polsko 1.zářím 1939. Česká republika už dlouho patřila Němcům. Bylo zde mnoho odbojových skupin. Ale nikomu se nepodařilo porazit Němce, jen jim ublížit. Mnoho lidí trpělo a bylo zabito. Několik milionů Židů a Romů bylo odvezeno do koncentračních táborů. Ale strach měli všichni. Stačilo se jen trochu provinit a čekal vás trest. Vysoce postavení lidé raději utekli do zahraničí. Nacisté rychle zničili demokracii v Česku. Došlo k úpravě měny a zavedli se potravinové lístky a spousta jiných věcí.

Válka skončila 2.zářím 1945. Trvala dlouhých šest let. Česká republika byla osvobozena Rusi. Všichni si mysleli, že už to bude dobré, ale mýlili jsme se. Zase jsme byli utlačováni tentokrát SSR. [1,5]

6.1 Bystré za 2.sv. Války

Většina občanů nenáviděla Hitlera a jeho přísluhovače. Čekali, až ho někdo porazí. I v Bystrém byli udavači. Většina to tajila, ale někteří se hrdě hlásili, že podporují Němce. Lidé protestovali. Rozdávali letáky proti fašistům. Většina z nich byla udána a zatčena gestapem. Někteří skládali písničky, které uráželi Hitlera. Jedna z mála věcí, co se držela i za vlády nacistů byl divadelní spolek. Kde se pořád hrálo. Nakonec byl rozpuštěn. Další možnost, jak utéct realitě, byla četba, které se i Jan Jukl věnoval.

Poslední Vánoce rodiny Juklových se odehrály na radnici. Bez stromku a s pochmurnou náladou. Byly to poslední Vánoce, kdy byla rodina pohromadě. V roce 1940 přišel o život jeho nejstarší syn Břetislav. Jana Jukla obviňovali lidé ze špatného hospodářství. A nakonec ho obvinili z toho, že si za obecní peníze opravil dům. Na městském úřadě se střídaly kontroly. Pak přišlo první anonymní udání na Jana Jukla v březnu 1941 a ten den se ještě vrátil. [1,5]

6.2 Vězení v Brně

Dne 12.června 1941 byl Jan Jukl po druhé zatčen. Všichni si mysleli, že se za chvíli vrátí. Opak byl ale pravdou. Jan Jukl se už nikdy nevrátil. V ten den, když byl Jan Jukl na radnici, přišla k němu domů kontrola. Vše prohledali. Když Jukla zatkli, nikdo s ním nesměl mluvit. Jeho rodina se s ním ani nerozloučila.

Byl uvězněn v Kounicových kolejích v Brně. Byl v cele na bloku 75a. Měl postel, umyvadlo a skříň. Většina vězňů se modlila, aby nebyli podrobeni výslechu ve sklepě, kde se provozovalo mučení. Často odtamtud odnášeli lidé na nosítkách. Jednou za měsíc mohli vězňové posílat dopis. Jan Jukl tu byl asi čtyři sta dní. Dní dlouhých a plných utrpení.

V roce 1942 byli vězni přesouváni do koncentračních táborů. Když Jan Jukl nasedal do vlaku, cítil jen strach. Vlak mířil do koncentračního tábora v Sachsenhausenu kousek od Berlína. [1,5]

6.3 Život v koncentračním táboře

Jan Jukl už byl jen číslo ne člověk. Číslo 44 381. Byl umístěn na bloku 40, v takzvaném malém lágru. Rychle si zvykl na každodenní rutinu. Když ráno zazvonil zvonec, musel se rychle zvednout, opláchnout se a sníst kousek snídaně. A nastoupit na Appellplatz, kde se vězňové podle bloků řadili ke sčítání. Když bylo vše v pořádku, odcházeli pracovat. Po 12 hodinách se zase řadili na Appellplatzu k večernímu sčítání. Na bloku byly jedny kamna, ale jen někdy bylo povoleno topit. I když v této části Německa byly zimy velmi kruté. K jídlu byly většinou jen shnilé brambory, polévka z řepy, chleba a čaj. Jediná věc, co dokázala udělat radost, byl dopis z domova. Jan Jukl se snažil najít nějaké známé. Jeho spoluvězněm byl i Karel Čapek a ani ten se nedožil svobody. Vězni mohli dvakrát za měsíc poslat dopis. Musel být psaný německy. Přes dopisy radil rodině, co má dělat.

Když byl zařazen do ševcovského komanda, na pracoviště, které bylo mnohem lepší, měl i pár výhod. Práce nebyla tak těžká. Když se dostaly do tábora zprávy, že se blíží východní fronta, byli všichni ve velkém očekávání a těšili se domů.

Najednou se roznesla zpráva, že nemocní a práce neschopní vězni budou převezeni do lepšího tábora. Esesáci ujišťovali, že nejde o likvidaci vězňů, ale jen o přesun. Někteří vězni tomu věřili a někteří chtěli zůstat a počkat na osvobození. Jan Jukl byl vybrán na přesun do Bergen-Belsen.

Před touto cestou napsal i svou poslední báseň Karel Čapek „ Před velikou cestou,„. Únorové dny byly chladné a vězňové se blížili k Bergen-Belsenu. Tábor byl postavený v bažinách. Byla zde spousta nemocí. Vězňové jsou převáženi vlaky nebo jdou pěšky. Jan Jukl šel pěšky. Vězňové padali na zem při pochodu už se nezvedali. Esesáci do nich ještě stříleli. Tak zemřel i Jan Jukl, padl vyčerpáním. Už nemohl dál. Po tolika letech vězení byl už konec cesty na dosah, ale on to nezvládl.[5]

Der Tag der Entlassung kann jetzt noch nicht angegeben werden. Besuche im Lager sind verboten. Anfragen sind zwecklos.

Auszug aus der Lagerordnung:

Jeder Häftling darf im Monat 2 Briefe oder Postkarten empfangen und abgeben. Eingehende Briefe dürfen nicht mehr als 4 Seiten & 12 Zeilen enthalten und müssen übersichtlich und gut lesbar sein. Geldsendungen sind nur durch Postanweisung zulässig, deren Abchnitt nur Vor-, Zuname, Geburtsort, Häftlingsnummer trägt, jedoch keinerlei Mitteilungen. Geld, Fotos und Bildereinigeln in Briefen sind verboten. Die Annahme von Postsendungen, die den gestellten Anforderungen nicht entsprechen, wird verweigert. Unübersichtliche, schlecht lesbare Briefe werden vernichtet. Im Lager kann alles getauft werden. Nationalsozialistische Zeitungen sind zugelassen, müssen aber vom Häftling selbst im Konzentrationslager bestellt werden. Lebensmittelpakete dürfen zu jeder Zeit und in jeder Menge empfangen werden.

Der Lagerkommandant

Meine Theuerste! Hierliche Grüße sind sich
am Danken an Euch alle. Gestern habe ich
große Freude gehabt, das bin ich Euer
Brief erhalten. Es freut mich das Sie
alle gesund sind. Mit die Arbeit macht
da keine Sorge, machts so wie habe die
im ersten Brief geschrieben. Hast die
alte Kuh behalten bis erai und
dann liefern, die Kolbine verkauft
nicht. Hast bin ich gesund und
denke oft an Euch. Dank für Gruß
von Junge; Nicht u. Michl sind
ich grüsse auch alle. Was ist neues
bei uns? Noch einmal, viele
Grüsse und besten Dank für alles
Liebe mit Gruß an Euch bleibt Eure Liebe
Johann

Moji nejdražší,
srdečně vás zdravím a
moc na vás všechny
myslím. Včera jsem
měl hodně přátel, když
jsem obdržel váš
balíček. Těší mě, že
jste všichni zdraví.
Neměj starost a udělej
to, co jsem ti napsal v
prvním dopise.
Ponechej si starou
krávu do května a pak
prodej telata. Jinak
jsem zdráv a myslím
často na vás. Děkuji
za pozdrav od
mladých Michlových.
Co je u nás nového?
Ještě jednou hodně
pozdravů.

Váš tatínek Johann.

7 Konec války v Bystrém

Anna Juklová stále čeká, že jí přijde zpráva o manželovi. Ale místo toho jí přijde úmrtní list. Zůstala jen ona a tři děti. Ale stále zde stojí město, které i díky Janu Juklovi dostalo pár změn. Jeho jméno je dodnes na památníku obětí druhé světové války. Jan Siegl napsal: „*Ted' píšu o Janu Juklovi - pokrokáři. Měl svoje chyby jako každý z nás. Udělal však pro lidi kus práce a byl velkým vlastencem... Ale zdá se, že lidé na něho brzy zapomněli. Zbývá už jen jeho jméno, které je mnohým lidem lhostejné, a jeho příběh a život neznají.*“ Zde skončil příběh Jana Jukla, ale spousty nových příběhů začínají.[5]

Ministerstvo ochrany práce a sociální péče - repatriační odbor

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

PRAHA II., ~~MYBENSKÁ~~

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Paní
Anna J u k l o v á ,
B y s t r é č.253
u Poličky.

Odpověď k č. j.:

č. j.: R 9999-21/11-249

Přílohy: 1 úmrtní list.

Praha, dne 9. prosince 1946.

Věc: Jan Jukl,
zpráva.

Ref.: I/Dušková/Str.

S politováním Vám oznamujeme, že Jan J u k l ,
nar.26.12.1891, zemřel dne 18.března 1945 o 18 hod. v Bergen-Belsenu.
Příloženě Vám posíláme úmrtní list a prosíme, abyste
nám jeho příjem potvrdila.

Za správnost:

Za ministra:
Dr.V.Šolle v.r.

D o p o r u č e n ě .

T. Dušek

8 Závěr

Ve své práci jsem se snažila odkrýt minulost mého prapradědečka. Zjistila jsem, že byl velkým přínosem pro naše město. Jako příklad uvádím stavbu Sokolovny, která zde stojí ještě dnes. Byl i skvělým otcem. Jeho příběh neskončil šťastně. Zůstala po něm rodina, která si doposud připomíná jeho příběh. Tento příběh je smutný, zajímavý a snad i poučný.

Doufám, že po přečtení mé absolventské práce lépe pochopíte, jaké hrůzy se děly i zde v Bystrém, a jak lidé trpěli. Jan Jukl nebyl jediný. Je spousta lidí, co si prošla tím stejným, nebo i horším. Stačí se rozhlédnout kolem sebe a zajímat se o minulost. Zeptejte se svých prarodičů. Zajímejte se. Každý z nás má ve své rodině nějaké zajímavé předky. Předky, co něco dokázali. Bud'te na ně hrdí a šířte dál jejich příběhy. Tak jako já.

Děkuji za přečtení mé absolventské práce a snad se vám líbila. Taky děkuji všem, co mi pomohli a podporovali mě.

9 Zdroje

[1] VELEŠÍK, Vladimír a Vladimír VELEŠÍK. *Bystré: město dobrých rodáků*. Bystré: město Bystré, 2019. ISBN 978-80-270-5865-5.

[2] EČKNER František: *Kronika města Bystrého*, Místní národní výbor, Bystré 1948.

[3] KRÁL Josef: Osobní soukromá kronika.

[4] MUDr. DRŮBEK JAN: *Sokolská kronika*. In *Kronika města Bystré*, Místní národní výbor, Bystré 1948.

[5] GLOSER Jaroslav, Siegel Jan: *Vzpomínkové partie. Příběh Jana Jukla. Aféra na Bysterské radnici*. Soukromá dokumentace rodině od pana Jaroslava Glosera.

[7] DANIELOVÁ Hana, Soukromá rodinná dokumentace.